

Rapport från Gröna Kvinnors Midvinterfest i Grillska Huset, Gamla Stan, Stockholm.

Arrangerades av: Ewa Larsson, Sonja Jonsson, Gunilla Staaf, Märta-Lena Bergstedt och Kirsten Brunsgaard Clausen.

Den 21 december 2024 samlades 23 fria Gröna Kvinnor i Stockholms län i Grillska Husets festvåning. Grillska Huset har anor från medeltiden, är ombyggt 1649 och ligger vid Stortorget i Gamla Stan. Midvinterfestens program erbjöd föreläsningar och samtal kring det fornnordiska Årshjulets högtider för att främja God Årsväxt, Fred och Fröjd samt gemensam Cirkeldans, varvat med midvinterinspirerad mat och dryck.

Efter värmande välkomstglögg presenterade Ewa Larsson evenemangets program som inleddes med cirkeldans där Ewa och Gertrud Eriksson började med Julian av Norwich, (1343-1416) med refrängen ”All shall be well again I know”. Julian som var yngre än Heliga Birgitta, lät sig inspireras av Birgittas sätt att förhålla sig till kvinnors kunskap i sitt religiösa arbete. Hennes texter är de tidigaste bevarade engelskspråkiga verken som tillskrivs en kvinna, men det finns säkert fler då kvinnor som skrev efter eget huvud lätt förlorade det. Julians bön utgick från en Gud som var både fader och moder, guds hand såg hon som kvinnans hand som kom till hjälp och stöd. Hennes många år i kloster gav henne tid att skriva och många kvinnor hjälpte henne att få ut sina texter i samhället. Julian of Norwich är skyddshelgon för ensamma kvinnor, författare, ensamhet och katter.

Sedan lämnades ordet till Märta-Lena Bergstedt som redogjorde om den medeltida matkulturen utifrån det framdukade julbordet. Bland annat fick vi veta att tunnbrödet var centralt i Ångermanland och uppåt i landet. I övrigt var det rågbröd. Salt sill och strömming åts varje dag, men till jul var den inlagd med ättika, socker och kryddor. Osten var lagrad sedan den tillretts på fäboden under sommaren. Köttbullar bestod av hackat kött, då köttkvarnen uppfanns först 1892. Grisen slaktades till Lucia och skinkan saltades för att förtäras till sommaren, men hamnade under senare tid på julbordet.

Därefter fylldes tallrikarna med dopp i gryta och tillbehör. Gunilla Staaf berättade om det fornnordiska Årshjulet och Frejas Midvinterfest. Årshjulet som är naturens egen kalender. Ordet "år" kommer från ordet "äring" och betyder "årets växtkraft/skörd". Tid och kalender beräknades i forntiden efter det som påverkar fruktbarheten. Vid Midvinterfesten ger fruktbarhetens Freja löfte om nytt liv när hon med Solen kommer åkande över grantopparna i sin gyllene vagn dragen av de norska skogskatterna Hogner och Tovner. Av kyrkan förvandlades Freja till helgonet Lucia från Sicilien, som led martyrdöden för sin kristna tro. Frejas Midvinterfest var också tillägnad Världsträdet Idegranen och Björkträdet, som är det första träd som slår rot i marken då inlandsisen smält och faller sina löv och kvistar för att berika jorden med näring, så att andra träd och växter kan följa efter.

Efter Frejas midvintersaga ledde Ewa Larsson en cirkeldans från albumet An Anciemt Muse, The Two Trees av Loreena McKennitt f 1957 i Kanada. Loreena har keltisk musik som grundgenre i sitt skapande och spelar själv både harpa, piano och dragspel.

Efter cirkeldansen och till kaffe med äppelmuffins, redogjorde Märta-Lena för det medeltida Årshjulet, som bestod av 13 månader. Den julianska kalendern dominerade i västra Europa och så också i Sverige från kristendomens införande och gällde i Sverige fram till 1753. Då hade högtiderna förskjutits så att Lucia låg på årets mörkaste dag. Den 1 mars 1753 infördes den dominikanska kalendern som fortfarande gäller. Tidigare inföll årets mörkaste dag vid Lucia. $13 \text{ månader} \times 28 \text{ dagar} = 364, 24713$. $4 \text{ kvartal} \times 13 = 52$. Det finns ett samband mellan spelkortlekar och årshjulets 13 månader.

Kirsten Brunsgaard Clausen bidrog till Midvinterfestens evenemang med en saga, som berättades till bilder visade på en skärm. Den handlade om fornnordens Hel, även kallad Hölle, Hyllemor. Det tar 13 dagar för solen att födas. Tid som förr kallades "Gamla mödrars nätter". Denna tid skulle ingen frysa, julstocken brann i 13 dagar och 13 nätter. Julen handlade om värmen runt eldstaden. Gammel Hel, Holle, Hyllemor fanns till före forntida asar och jultomten.

Efter föreläsningar, mat, samtal och cirkeldanser slog klockan 17.00 och Ewa Larsson förklarade Midvinterfesten avslutad med att tilldela alla Fria Gröna Kvinnor en julpresent: Ebba Witt-Brattströms bok om författarparet Moa och Harry Martinsson ”Vi drabbade samman med våra ödens hela bredd”. Vi tackade vår förening för årets Midvinterfest som ärade Fria Gröna Kvinnors jämställdhetsarbete och traditionen att lyfta fram den feminina principen, att bry sig om varandra och Moder Jord.

Gunilla Staaf